

Verkondiging 18 februari – Jeremia 1: 4-19 en Marcus 1: 12-13

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

In het liturgisch bloemstuk zitten enkele bloesemtakken. Die zijn daarin geplaatst naar aanleiding van woorden uit de lezing uit Jeremia. Daar vraagt de Heer aan Jeremia wat hij ziet. De profeet antwoordt: 'Ik zie een amandeltwijg.' 'Dat zie je goed,' zei de HEER. 'Zo zeker als een amandelboom in het voorjaar uitbot [in bloei schiet], zo zeker laat Ik mijn woorden uitkomen.'

Over die bloesemtakken in het bloemstuk heb ik zitten dubben. Wat roepen die bij ons op als wij die zien? Bij mijzelf is het zo dat, als ik bloesem aan een boom of struik zie, het verlangen naar het nieuwe seizoen oproept. De winter met zijn donkere dagen laten wij achter ons en wij maken ons op voor een andere tijd. Voor een periode dat het weer warmer wordt, nieuw leven doorbreekt. Bloesem als een teken van hoop en verwachting.

Als wij met dat gevoel, met die gedachten in het achterhoofd de woorden van Jeremia over de bloeiende amandeltak horen, betwijfel ik of wij daarmee op het juiste spoor zitten. Is het daar wel een hoopvol beeld? Die tak met bloesem lijkt meer een beeld te zijn van onvermijdelijkheid, van het biologisch wetmatigheid dat een amandelboom elk jaar tot bloei komt. Op eenzelfde manier, net zo onvermijdelijk zullen de woorden van de Heer werkelijkheid worden. Daar is geen ontkomen aan!

Als die ontkombaarheid iets positiefs betreft, zou het niet geen probleem zijn. Dan is het juist heel troostrijk, maar dat lijkt niet het geval te zijn bij Jeremia: er zitten best donkere tonen, zware woorden in wat wij gelezen hebben. Op deze eerste zondag van de veertigdagentijd worden wij, zeker in het verhaal van Jeremia, geconfronteerd met een ongemakkelijke situatie, met harde woorden.

Er zit iets donkers in onze lezingen. Het beeld van God dat wij krijgen, heeft zeker in het verhaal van Jeremia iets weg van een heel hoge berg, die bij het zien daarvan je ontzag inboezemt. Wat voel je je nietig en klein als je ervoor staat. Die nietigheid is er ook bij Jeremia, als hij geroepen wordt door God. Hij protesteert als de Heer tot hem spreekt. Het zijn ook grote woorden die klinken: 'Voordat Ik je vormde in de moederschoot, had Ik je al uitgekozen, voordat je de moederschoot verliet, heb Ik je al aan mij gewijd, je een profeet voor alle volken gemaakt.' Het lot van Jeremia ligt vast.

Die boodschap roept bij Jeremia weerstand op en hij antwoordt: ik ben niet in staat om als profeet op te treden. Veel te jong ben ik. Deze taak, roeping is te groot.

De Eeuwige gaat daarin niet mee en legt Jeremia het zwijgen op. Hij moet gaan en doen wat hem wordt opgedragen. Zonder angst of terughoudendheid. Jeremia krijgt het gezag om 'koninkrijken en volken uit te rukken en te verwoesten, te vernietigen en af te breken, of om ze op te bouwen en te planten.' Daar zit een gewelddadige, agressieve kant aan het handelen van de profeet. Het is niet enkel vrede en hoop dat hij te brengen heeft.

Dat het menens is, maakt die bloeiende tak zichtbaar. Zo wetmatig als de amandeltak in het voorjaar uitloopt, zo zeker zullen de woorden van de Heer resultaat hebben. Dat geldt dus ook voor het onheil dat het land vanuit het noorden bedreigt. Dat gaat gebeuren. Geen twijfel aan.

Die roeping betekent een zware opgave voor Jeremia. Hij moet op pad met woorden die lastig is voor zijn volksgenoten, voor zijn familie en vrienden. Hij wordt brenger van een ongemakkelijk waarheid. Als je het Bijbelboek verder leest, merk je hoe die boodschap hem zal vervreemden van iedereen. Jeremia gaat lijden onder zijn taak. Het is voor hem een loden last.

In de schikking zien wij naast de bloeiende takken ook een bol, een bol die helemaal bruin is. Daarmee wordt verbeeld dat die woorden van Jeremia niet in goede aarde vielen, met harde grond te maken hadden. Ze riepen weerstand op, vervreemding. Mensen hadden het liever dat de profeet zweeg. Misschien was het ook wel zijn eigen diepe wens om niet te hoeven spreken.

In ons verhaal zitten wel een aantal opbeurende woorden voor Jeremia, dat hij niet bang moet zijn, zich geen angst door anderen moet laten aanjagen, dat de Heer hem terzijde zal staan, hem zal redden. Maar ook dan is de dreiging nooit ver weg: 'Laat je door hen geen angst aanjagen, anders zal Ik jou angst aanjagen in hun bijzijn.' God is hier niet enkel als een berg die ontzag oproept, maar Hij heeft ook iets verpletterends. De Eeuwige legt een last op Jeremia waaronder hij bijna bezwijkt, kopje ondergaat. Voor Jeremia is de lente verder dan ooit.

Ook in het verhaal dat Jezus in de woestijn in gaat, heeft God een overweldigende kant. Dat klinkt door in het eerste vers: 'Meteen daarna [na de doop van Jezus in de Jordaan] dreef de Geest Hem de woestijn in.' Het Griekse woord voor 'in drijven' heeft een harde klank: hij wordt ook gebruikt als Jezus demonen uitdrijft. Jezus wierp, smeed die eruit. Zo ook hier: Jezus wordt door de Geest de woestijn in gesmeten. Die kant op! Er zit dwang in. Het is geen keuze, maar een moeten.

Heel prettig is het in de woestijn niet, want veertig dagen lang wordt Jezus door Satan, Gods tegenstrever, op de proef gesteld. Hij wordt getest, uitprobeerde. Voor best een periode, meer dan een maand.

Als je zoiets moet ondergaan, is het wel prettig om te weten waarvoor je het doet. Dat helpt wel om ontberingen te moeten verdragen. Vreemd genoeg vertelt Marcus, de schrijver, daar niets over: waarom drijft de Geest Jezus de woestijn in? Wat de zin is van de verzoeken door Satan? Dat alles blijft onvermeld. Het blijft een raadsel.

Zelfs de uitkomst van die verzoeken, of Jezus staande is gebleven, moeten wij bij elkaar puzzelen. Marcus schrijft niet: 'Jezus weerstond, versloeg zijn tegenstrever.' Wij moeten zelf een conclusie trekken. Dat moeten wij doen uit die zin 'Hij leefde er te midden van de wilde dieren, en de engelen dienden Hem.' Op grond daarvan zou je denk ik wel moeten concluderen dat Jezus staande is gebleven.

Naar die zwijgzaamheid van Marcus over het resultaat kun je misschien ook anders kijken, met het beeld van die amandeltak die een onvermijdelijkheid uitdrukte. Voor Marcus is de uitkomst van die verzoeking in de woestijn vanzelfsprekend. Onvermijdelijk – zo zeker als een amandelboom uitbot - wint Jezus die strijd. Er is geen twijfel. Dat staat buiten kijf. Jezus is overwinnaar.

Zo schuilt er in dit verhaal wel een lente, een nieuw seizoen. Dat het kwaad verslagen wordt door Jezus, Gods tegenstrever niet het laatste woord heeft.

Jeremia die geroepen wordt, het is geen teken te zijn van een nieuw seizoen, van de lente waarin nieuw leven doorbreekt. De boodschap die hij moet brengen – een waaronder hij zelf lijdt – is een moeilijke, een zware en brengt hem in een lastig pakket. De Geest drijft Jezus de woestijn in om daar verzocht te worden door Gods tegenstrever. Het resultaat daarvan is onvermijdelijk en kondigt een nieuw seizoen aan: het kwaad wordt overwonnen!

Jeremia die geroepen wordt en God die zich daarbij laat kennen als overweldigend, dwingend, bijna verpletterend. Wel vaker kom je dat beeld tegen van God in de Bijbel. Ik ervaar dat als iets lastigs, omdat het op gespannen voet staat met God als liefde en aanvaarding. Die het goede voor heeft met ons mensen. De meest eenvoudige mogelijkheid is dat beeld van God als overweldigend, dwingend, bijna verpletterend aan de kant schuiven en zeggen: 'Daar hebben wij niets mee.'

De lastigheid is dat je soms de ervaring kunt hebben dat je in een moeilijke situatie terecht bent gekomen en je afvraagt: wie heeft mij hierin gebracht? Wat is de zin hiervan? Natuurlijk kun je altijd zeggen: door de ander komt het, door mijn eigen schuld of door het toeval. Soms lijkt dat niet toereikend. Als gelovige wil je je leven ook zien vanuit de betrokkenheid van God. Dat de Eeuwige met ons en onze wereld bezig is. Aan ons raakt. Niet alleen tijdens de mooie momenten. Als je dan toch iets van God of Gods hand in wil zien in de moeilijke momenten, krijgt Hij toch de kant van 'overweldigend' en 'dwingend'.

Ik kom daar zelf niet helemaal uit. Het is ook geen puzzel die je moet oplossen. Het blijft iets ongemakkelijks houden. Een lied dat mij op dat punt bezighoudt, is het bekende 'Wat de toekomst brengen moge', waar een worsteling in zit met God: 'Heer, ik wil Uw liefde loven,/ al begrijpt mijn ziel U niet. [...] Schijnen mij uw wegen duister.' Ze weet het niet, ziet het niet.

In dat lied zit wel een vertrouwen: 'Leer mij volgen zonder vragen;/ Vader, wat Gij doet is goed.' Daar zit een zekerheid in als van die amandelboom die uitbot in het voorjaar. Het lijdt geen twijfel: het komt goed! Een vast vertrouwen heeft de dichteres daarin.

Dat brengt ons weer terug bij Jezus in de woestijn waarin het resultaat niet verteld wordt om dat de uitkomst vanzelfsprekend is: het kwade wordt weerstaan. Overwonnen. Voor Marcus geldt: welke macht dan ook is, Jezus belichaamt een sterkere, een grotere. In de gang die de wereld gaat, is er ook die nieuwe wereld van God waarbij de rest in het niet valt. Gods wereld als een bloesem die een ander seizoen aankondigt, onvermijdelijk, een mooie, een beter.

Dat perspectief schetst Marcus ons om hoopvol te blijven in de worsteling die het leven soms kan zijn, door de dingen die op ons pad komen. Situaties waarvan wij ons soms afvragen 'hoe

komen wij hieruit?' om ook dan het vertrouwen te hebben dat het goede overwint, dat God met, door en voor ons strijdt voor de goede aarde.

De bloesemtakken in het bloemstuk, ik zat erover te dubben hoe je die moet zien. Uiteindelijk denk ik dat je ze moet zien als teken van wetmatigheid, dat in het voorjaar de natuur weer uitloopt en daarin een hoopvol teken schuilgaat van een nieuw seizoen, zoals dat verborgen ligt in die woorden: 'Hij leefde er te midden van de wilde dieren, en engelen dienden Hem.'

Amen